

Landschappelijke inpassing

Camping Tjaerda State Rinsumageast

Onderdeel van het Wijzigingsplan “Rinsumageast - Tjaerdawei 45”
Door: Doetje de Jong
oktober 2021

Inhoud

1.	Situering van de camping	3
2.	Het landschap	4
	2.1 Het Woudenlandschap	
	2.2 Kernkwaliteiten	
3.	Ruimtelijke kwaliteit	6
4.	Het ontwerp	8
	Bronnen	11

1. Situering van de camping

De toekomstige camping is te vinden in het dorp Rinsumageast ten noordwesten van de gemeente Dantumadiel, zie afb. 2. Het dorptelruim duizend inwoners. Ten noorden zijn het MFC de Beijer en de sportvelden te vinden. De toekomstige camping bevindt zich aan de Tjaerdawei 45 in de oudste kern van het dorp. Doordat het dorp in oostelijke richting is uitgebreid kent het plangebied een landelijk karakter. Rinsumageast kent een rijke historie door o.a. het belangrijke klooster Claercamp en de vier stateterreinen. Tjaerda State was zelf tot in de negentiende eeuw te vinden op de plek van het plangebied. Daarnaast zorgen het uitzicht richting de Alexanderkerk, de oude melkfabriek en de weilanden voor een karakteristieke plek, waar veel campinggasten van gaan genieten.

> Afb. 2 Plangebied camping Tjaerda State (Google maps)

> Afb. 3 Zicht op de melkfabriek

> Afb. 4 Jeltsje, Harry en zoon Jelmer

> Afb. 5 Uitzicht over de weilanden

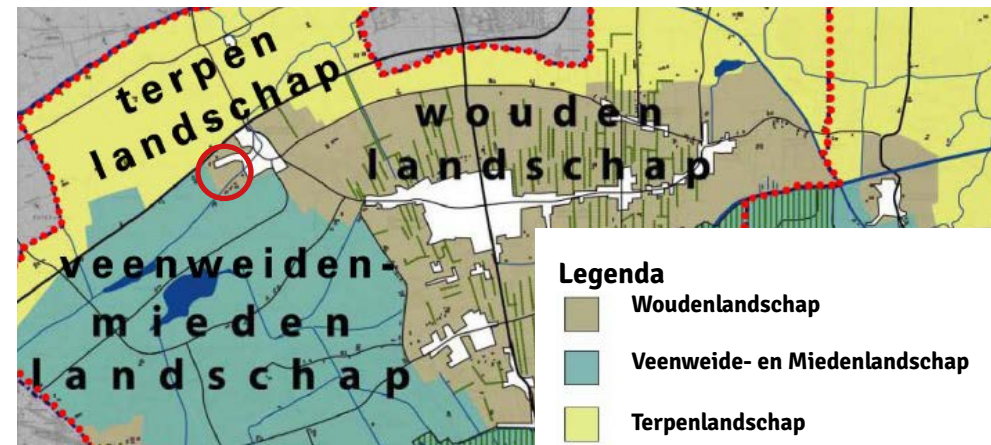
2. Het landschap

2.1 Het Woudenlandschap

De gemeente Dantumadiel kenmerkt zich door op de kleigronden van het Terpenlandschap, de veengronden van het Veenweide- en Miedenlandschap en de zandgronden van het Woudenlandschap. Het dorp Rinsumageast bevindt zich op de scheiding van deze drie landschapstypen. De toekomstige camping behoort bij het Woudenlandschap, zie afb. 6¹

Landschapsgeschiedenis

Het Woudenlandschap werd in de ijstijden bedekt met een ijslaag, aangevoerd vanuit Scandinavië. Ongeveer 150.000 jaar geleden werd er keileem afgezet door het landijs, dit gebied wordt ook wel het Drents-Friese Plateau genoemd. Deze ondoordringbare laag van leem en stenen is op sommige plekken nog dicht aan de ondergrond te vinden. In het Weichelien (laatste ijstijd) heerste er een koud en droog poolklimaat. Er werd door de wind zand aangevoerd dat in een dunne laag over het gebied werd afgezet, beter bekend als: dekzand. Een warmere tijd breekt aan. Hierdoor werden de keileem- en dekzandruggen bedekt met veenzones.² Aan het begin van de middeleeuwen trokken de bewoners van de kleigebieden het veen in. Er werden sloten gegraven en de grond werd geschikt gemaakt voor de landbouw. Hierdoor is veel veen verdwenen. De kloosterlingen van Claerkamp zorgen voor een groot gedeelte voor de ontginningen en waterverbindingen. Tot in de twintigste eeuw waren de verbindingen via water van groot belang. Echter zijn in de twintigste eeuw waterwegen verdwenen en een gedeelte van de vaart door het dorp is gedempt, zie afb. 7 voor een historisch beeld van de dorpskern van Rinsumageast.³ Er bestaat al jaren de wens onder Noordoost Friese bewoners om de historische vaarroute tussen Leeuwarden en Dokkum te herstellen.

> Afb. 6 Landschapstypen van de Gemeente Dantumadiel (Royal Haskoning)

> Afb. 7 Gezicht op dorpsvaart met pijp in Rinsumageast 1900-1950 (Tresoar)

1 Royal Haskoning, 2013, p. 17-18.

2 Oranjewoud, 2003, p. 15-18.

3 BügelHajema, 2007, p 5-6.

2.

Het landschap

Bodem

Het woudenlandschap kenmerkt zich door de zandgronden. De bodemkaart toont tevens aan dat de toekomstige camping zich op een laarpodzolgrond bevindt (lemig fijn zand, vaak met een plaggendek tot vijftig centimeter), zie afb. 8. Daarnaast geeft -geest in het woord Rinsumageest aan dat het dorp zich heeft gevestigd op een hoger gelegen zandgrond, omgeven door veengronden.

2.2 Kernkwaliteiten

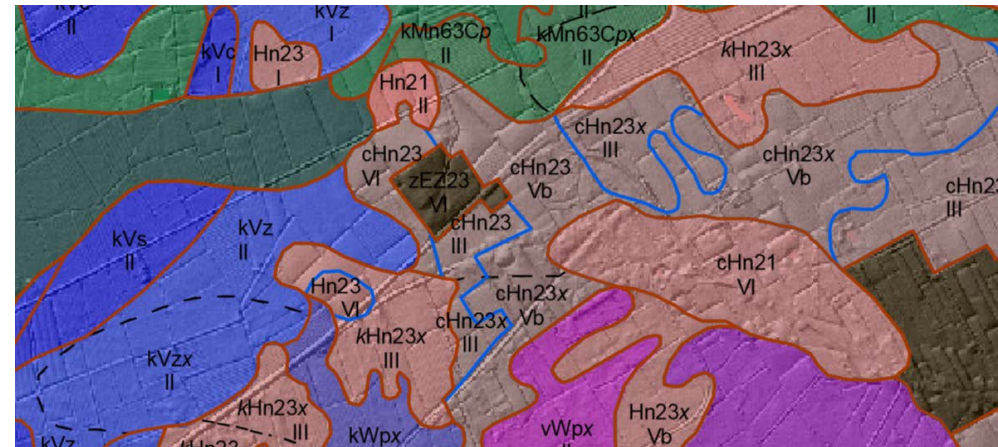
De gemeente Noardeast-Fryslân heeft een landschapsbiografie opgesteld. Het Woudenlandschap van de gemeente Dantumadiel komt nauw overeen met de landschapseenheid 'De Friese Wouden' uit de landschapsbiografie. Hierin zijn kernkwaliteiten omschreven. De volgende twee kernkwaliteiten passen bij het plangebied van de toekomstige camping. De kernkwaliteiten vormen de basis voor het ontwerp (hoofdstuk 4) van de camping.

Elzensingels en dykswâlen

Het gebied rondom Rinsumageest kenmerkt zich door de aanwezigheid van elzensingels, zie afb. 9. Er werden sloten gegraven om de ondergrond te ontwateren, hier kwamen spontaan elzensingels tot ontwikkeling. Ze waren van groot belang voor de bewoners. Ze werden gebruikt als geriefhout, perceelscheiding en veekering.⁴

Landgoederen, states en buitenplaatsen

In de middeleeuwen werden er op strategische plekken stinzen gebouwd, waar de adel en stedelijke elite zich vestigde. De overgangszones van verschillende bodemtypen vormden aantrekkelijke vestigingsplaatsen. Zo kon men profiteren van de beschutting op de zandgronden en waren er zichtassen over de open gebieden. Rinsumageest past in dit plaatje: er waren zelfs vier stateterreinen te vinden.⁵

> Afb. 8 Bodemkaart 1:50.000 rondom Rinsumageest (WUR)

> Afb. 9 Kernkwaliteit van De Friese Wouden (Cultuurland Advies)

⁴ Cultuurland Advies, 2021, p. 219.

⁵ Cultuurland Advies, 2021, p. 226.

3.

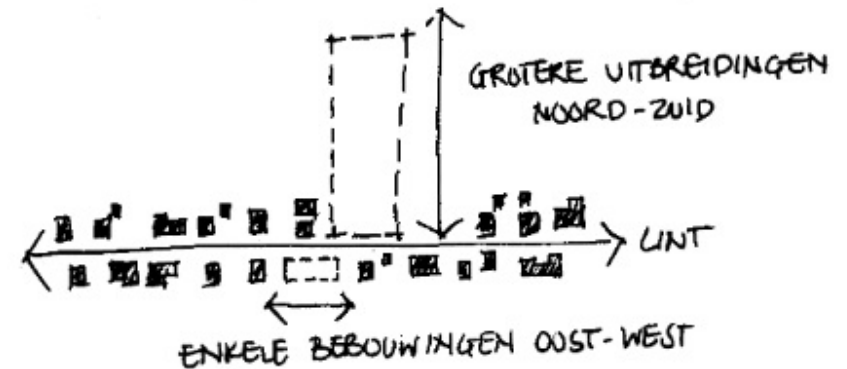
Ruimtelijke kwaliteit

Er zijn twee dominante richtingen die het beeld in de Dokkumer Wouden bepalen. De eerste is het oost-westgerichte bebouwingslint (van Rinsumageast tot Driezum). Om dit beeld te behouden is het van belang nieuwe uitbreidingen in de richting van het de elzensingels te leggen, zie afb. 10.⁶ De uitbreiding van de camping past binnen deze visie. Ten tweede zijn de elzensingels, wegen en vaarten vooral in noord-zuid richting beeldbepalend, zie afb. 11. Het kleinschalige en besloten karakter is kenmerkend voor het gebied. Bijzonder is de dichte wegenstructuur. Wegen en paden markeren het oude padensysteem, ontstaan ten behoeve van landbouwontsluiting, en vormen een duidelijke schakel met het verleden.⁷ De overgang van besloten elzensingelsgebied naar open veenweidelandschap hebben grote waarde als dragers van de identiteit van het landschap. De toekomstige camping bevindt zich op zo'n overgang.

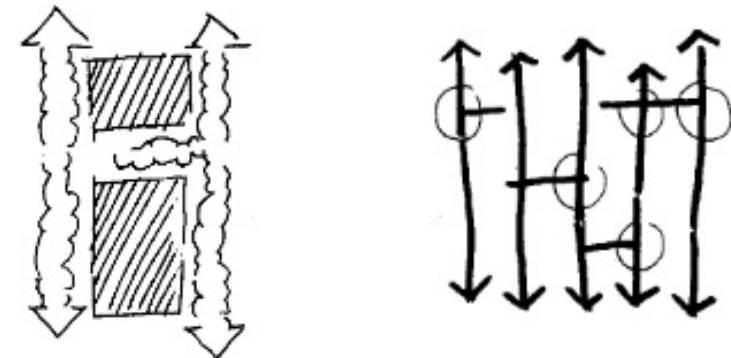
Het landschapsbeleidplan van de gemeente Dantumadiel geeft een visie op het deelgebied de Wouden, van toepassing op het plangebied:

- > Behouden van de noord-zuidgerichte structuur van de elzensingels;
- > Dwarsverbindingen tussen de singels;
- > Ecologische waarde: variatie in ondergroei;
- > Beplantingen die een plek accentueren (zoals rode beuk en linde).⁸

De volgende pagina geeft een impressie van het plangebied rond de jaren 1832 en 1965. Beide laten zien dat er rondom de camping meer beplanting aanwezig is dan nu. Het ontwerp (zie hoofdstuk 4) zorgt voor inpassing in het huidige landschapsbeeld met oog voor de historie.

> Afb. 10 De camping past in de visie op nieuwe uitbreidingen (Oranjewoud)

> Afb. 11 Elzensingels noordzuid met dwarsverbindingen (Oranjewoud)

6 Oranjewoud, 2007, p. 58-59.

7 Oranjewoud, 2007, p. 37-38.

8 Oranjewoud, 2007, p. 55-58.

> Afb. 12 In de negentiende eeuw was er een gedeelte van Tjaerda State te vinden: met de state en bijgebouwen (rood), boomgaard (lichtgroen), tuin (paars), gracht (blauw) en bos (donkergroen) aanwezig (Hisgis)

> Afb. 13 Topografische kaart rondom het plangebied rond 1965 (Topotijdreis)

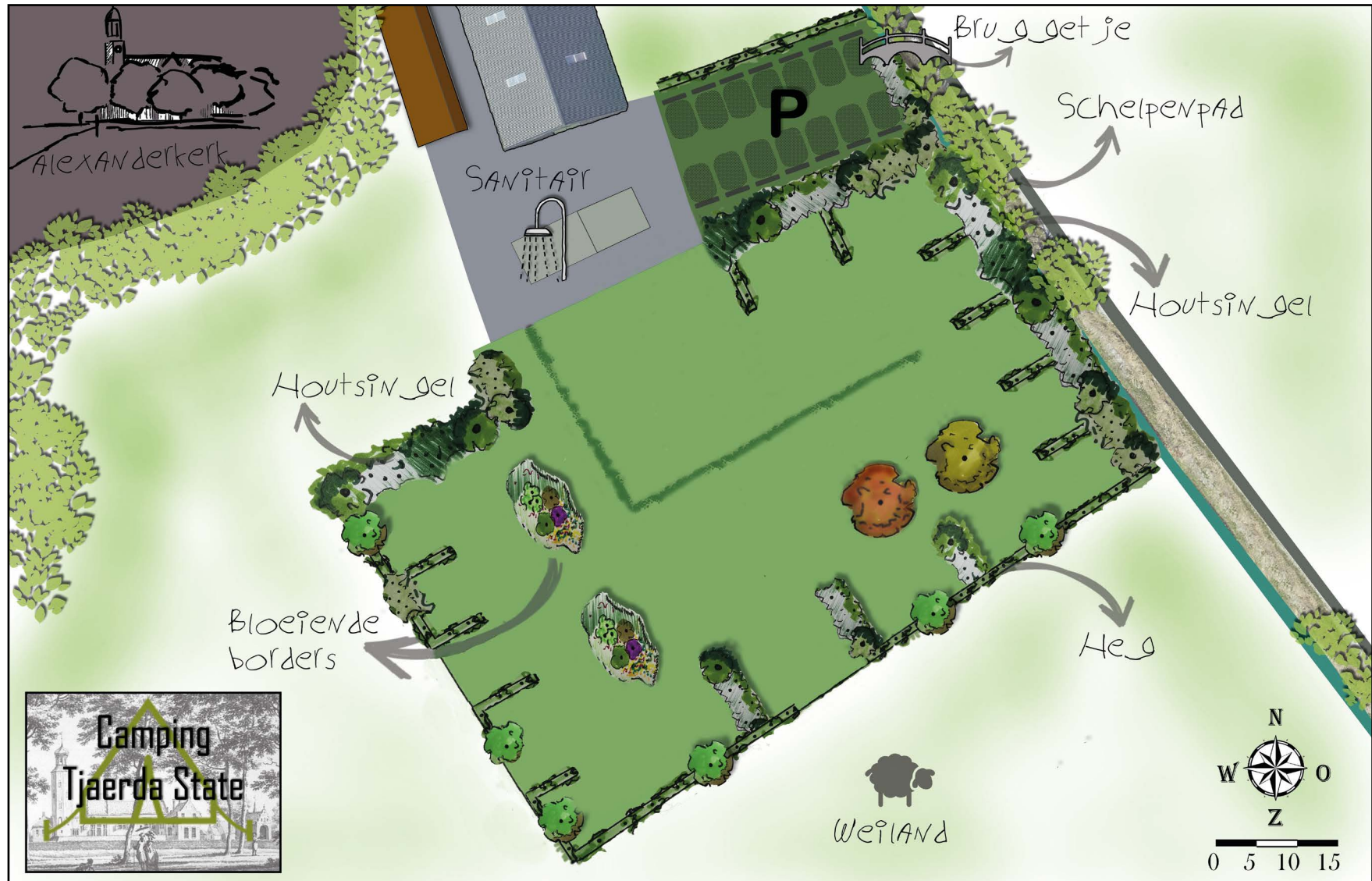

> Afb. 14 Impressie van Tjaerda State (Tresoar)

> Afb. 15 Het plangebied in het tweede gedeelte van de twintigste eeuw

3. Het ontwerp

3.

Het ontwerp

Het ontwerp van de camping is te zien op afb. 16. Hieronder volgt een toelichting per onderdeel.

Heg

De heg rondom het perceel dient als beschutting tegen de wind. Echter zijn zichtlijnen naar het open veenweide landschap van belang, daarom is er gekozen om de heg niet door te laten lopen. Tussen de heg zijn inheemse bomen te zien, ze zorgen samen voor een dwarsverbinding (wat past bij de ruimtelijke kwaliteit van het gebied). Tussen de campingplaatsen zijn heggen aanwezig voor de privacy. Er is gekozen voor de soort: veldesdoorn (*acer campestre*). Deze inheemse soort past bij de omgeving.

Houtsingel

De houtsingels sluiten aan bij de noord-zuidgerichte structuur van elzensingels. De houtsingel aan de oostzijde zal doorbroken worden, zodat er zichtlijnen aanwezig zijn richting de melkfabriek. Passende soorten zijn bijvoorbeeld: zwarte els (*Alnus glutinosa*), grauwe wilg (*Salix cinerea*), schietwilg (*Salix alba*), eenstijligemeidoorn (*Crateagus monogyna*), hondsroos (*Rosa canina*), hazelaar (*Corylus avellana*), zachte berk (*Betula pubescens*) en vuilboom (*Rhamnus frangula*).

Solitaire bomen (geel/rood)

In het ontwerp zijn twee solitaire bomen te zien. Hier is gekozen voor een goudes (*Fraxinus excelsior* 'Jaspidea' en rode beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea'), zie afb. 20 en 21. De solitaire bomen zijn beplantingen die de plek accentueren en geven een prachtig contrast. Ze bieden schaduw voor de campinggasten. Ze verwijzen tevens naar het verleden van Tjaerda State.

> Afb. 17 Sfeerbeeld van de toekomstige camping

> Afb. 18 Sfeerbeeld van de toekomstige camping

3.

Het ontwerp

Stinzenflora

Stinzenflora zorgen voor bloei in het vroege voorjaar: een meerwaarde voor de biodiversiteit. Dat niet alleen. De planten verwijzen natuurlijk naar het verleden met Tjaerda State. Afb. 21 is een samenvoeging van het ontwerp van de camping en de HisGIS kaart uit de negentiende eeuw. Hierop is te zien dat de state voor een gedeelte is gelegen op het parkeerterrein. Om de link met het verleden te leggen bieden de houtsingels en heggen geschikte plekken om stinzenflora toe te passen, geschikte soorten zijn: holwortel, bostulp, boerenkrokus, winterakoniet, sneeuwkllokje, lenteklokje en kievitsbloem. De beroemde botanicus Botke schreef in 1923 dat er bij het kerkhof te Rinsumageast twee soorten holwortel voorkwamen: *Corydalis solida* en *Corydalis cava*.⁹ Deze soorten passen goed in het ontwerp van de camping.

> Afb. 19 Impressie stinzenflora

> Afb. 20 Sfeer bloeiende border

Bloeiende borders

Aan de westzijde zijn twee bloeiende borders te vinden. Ze zorgen voor kleur op de camping. Ook wordt er rekening gehouden met de soortkeuze (meerwaarde voor de biodiversiteit).

> Afb. 21 HisGIS kaart en het ontwerp van de camping

9 Botke, 1932, p. 87.

Bronnen

Botke, J. (1932) De gritenij Dantumadiel, Kamminga: Dokkum.

BügelHajema. (2007). Bestemmingsplan Rinsumageest. Via: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.18910000PCBPRinsumagst-/t_NL.IMRO.18910000PCBPRinsumagst-.pdf

Cultuurland Advies. (2021). Landschapsbiografie Noardeast-Fryslân. Via: https://www.noardeast-fryslan.nl/sites/default/files/2021-03/Landschapsbiografie%20Noardeast-Frysl%C3%A2n%20-%20Definitieve%20Rapportage__lowres.pdf

HISGIS. Via: <https://hisgis.nl/projecten/fryslan/>

Oranjewoud. (2003). Landschapsbeleidsplan Gemeente Dantumadiel. Via: <http://docplayer.nl/18056540-Landschapsbeleidsplan-dantumadeel-eindrapport.html>

Royal Haskoning. (2013). Groenstructuurplan Gemeente Dantumadiel.

Tresoar: diverse afbeeldingen

Topotijdreis. Via: <https://www.topotijdreis.nl/>

WUR. (1992). Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000